

БАНКІВСЬКЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

BANKING SERVICES FOR FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

УДК 336.352

DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure70-17>**Свтушенко В.А.**¹

к.е.н., доцент,
професор кафедри маркетингу,
менеджменту та підприємництва,
Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна

Мангушев Д.В.²

к.е.н., доцент,
доцент кафедри маркетингу,
менеджменту та підприємництва,
Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна

Більовский А.Ю.

здобувач другого (магістерського) рівня
вищої освіти,
Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна

Yevtushenko Viktoriia

V.N. Karazin Kharkiv National University

Mangushev Dmytro

V.N. Karazin Kharkiv National University

Bilovskiy Anton

V.N. Karazin Kharkiv National University

У статті розглянуто особливості банківського обслуговування промислових підприємств на сучасному етапі та визначено його перспективи та інструменти у повоєнний період. Встановлено, що промислові підприємства намагаються зберегти залишки грошових коштів у іноземній валюті у найбільш ліквідній формі, тому вони залишаються або на поточних рахунках або конвертуються у короткострокові депозити терміном до 1 року. Кредитування у іноземній валюті має тенденцію до скорочення і носить, переважно, короткостроковий характер. Запропоновано розширити банківські продукти АТ «ПУМБ» для фінансування зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств за рахунок співпраці з міжнародними фінансовими інституціями, іншими вітчизняними та іноземними банками, лізинговими компаніями. В умовах післявоєнної відбудови вважаємо, що кредитування промислових підприємств має стати одним зі стратегічних пріоритетів.

Ключові слова: банк, промислове підприємство, промисловий банк, кредити та депозити в іноземній валюті, синдикуване кредитування.

Within the scope of banking services for the foreign economic activities of industrial enterprises, commercial banks keep funds in foreign currencies of such enterprises in current and deposit accounts, lend to the export and import activities of such enterprises, carry out international settlements, documentary, currency exchange operations, etc. The article examines the features of banking services for industrial enterprises at the current stage and defines its prospects and tools in the post-war period. It has been established that industrial enterprises try to keep cash balances in foreign currency in the most liquid form, so they either remain in current accounts or are converted into short-term deposits with a term of up to 1 year. Lending in foreign currency tends to decrease and is mostly short-term in nature. The main volume of loans in foreign currency is concentrated in the processing industry, in particular, half of them are in the food industry. As for long-term loans in foreign currency, they are concentrated on enterprises engaged in the supply of electricity, gas, steam and air conditioning, as well as enterprises of the metallurgical industry. Lending in US dollars is concentrated in the manufacturing industry, while lending in euros is predominant for enterprises engaged in the supply of electricity, gas, steam and air conditioning. There is practically no lending in other currencies. It is proposed to expand banking products of JSC "PUMB" for financing foreign economic activities of industrial enterprises through cooperation with international financial institutions, other domestic and foreign banks, leasing companies. Currently, servicing the foreign economic activities of industrial enterprises is not a priority area of activity, as JSC "PUMB" is reorienting itself to the retail segment and lending to agricultural producers, but in the conditions of post-war reconstruction, we believe that lending to industrial enterprises, in particular in a consortium with foreign banks and international financial organizations, should become one from strategic priorities.

Key words: bank, industrial enterprise, industrial bank, loans and deposits in foreign currency, syndicated loans.

Постановка проблеми. Зовнішньоекономічна діяльність промислових підприємств займає особливе місце в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів, визначає передумови активного розвитку підприємств та створює конкурентні переваги на світовому ринку через запровадження сучасних форм та методів зовнішньоекономічних відносин, модернізації виробництва, підвищення якості продукції. Вона потребує розвитку відповідних форм банківського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств, які підтримували б експортну та імпорتنу діяльність, доступ до іноземних ринків капіталу, що зумовлює актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств та її банківського обслуговування піднімають у своїх дослідженнях такі вчені як: Акименко О. Ю. [1], Бабій І. В. [2], Білоусов О. М.

[3], Дручек К. С. [4], Кудря Я. В. [5], Легостаєва О. О. [6], Тарасюк Г. М. [7] – проблематику зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств, Заплітна Т. В. [8], Корніяка О. В. [9], Островська Н. С. [10], Пантелєєва К. О. [11], Решетнікова О. С. [12] – кредитування промислових підприємств міжнародними фінансовими організаціями, Кузнецова Н. В. [13], Омельченко Л. С. [14] – синдикуваного кредитування вітчизняними та іноземними банками, Мартиненко К. Р. [15], Хачатрян В. В. [16] – надання послуг міжнародного фінансового лізингу комерційними банками. Водночас особливості банківського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств потребують подальших досліджень.

Постановка завдання. Мета дослідження – узагальнення теоретичних, методичних та практичних аспектів банківського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств.

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7764-2277>

² ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8795-164X>

Виклад основного матеріалу дослідження.

У межах банківського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств комерційні банки зберігають кошти у іноземних валютах таких підприємств на поточних та депозитних рахунках, кредитують експортну та імпорتنу діяльність таких підприємств, здійснюють міжнародні розрахунки, документарні, валютообмінні операції тощо. На рис. 1 наведено динаміку залишку грошових коштів у іноземній валюті на рахунках промислових підприємств.

За даними рис. 1 можемо зробити висновок, що залишок грошових коштів на рахунках промислових підприємств має тенденцію до зростання, особливо у 2020 та 2021 роках. Це пов'язано зі зростанням ризиків зовнішнього та внутрішнього середовища, зокрема пандемією COVID-19 та загрозою військових дій, що стимулювало промислові підприємства накопичувати кошти на поточних рахунках.

Можемо вказати на тенденцію до зростання строкових депозитів у іноземній валюті у 2020 та 2021 роках, але більша їх частина зосереджена у короткострокових депозитах терміном менше 1 року, що знову ж таки зумовлено зовнішніми ризиками та бажанням промислових підприємств підтримувати високу ліквідність наявних грошових коштів у іноземній валюті.

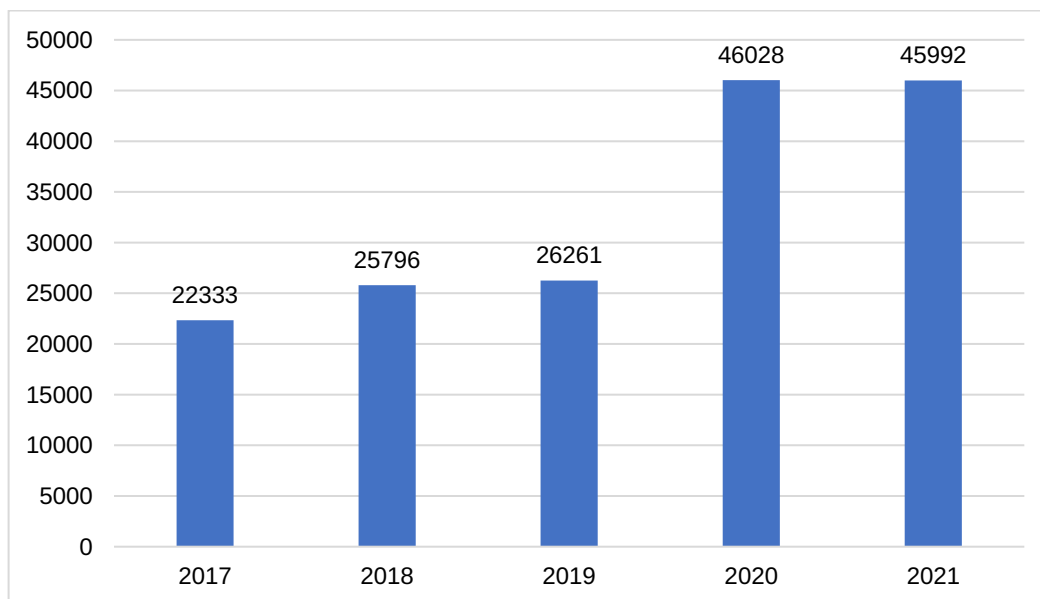
Запровадження військового стану у лютому 2022 року суттєво вплинуло на динаміку та структуру депозитів у іноземній валюті промислових підприємств. Депозити у іноземній валюті промислових підприємств наразі носять переважно короткостроковий характер. Переважна більшість депозитів у іноземній валюті залучена

на підприємствах переробної промисловості, зокрема терміном до 1 року – харчової, машинобудівної та металургійної, терміном від 1 до 2 років – виробництва електричного устаткування, терміном понад 2 роки – виробників комп'ютерів, електронної та оптичної продукції.

На рис. 2 наведено динаміку кредитів у іноземній валюті промисловим підприємствам.

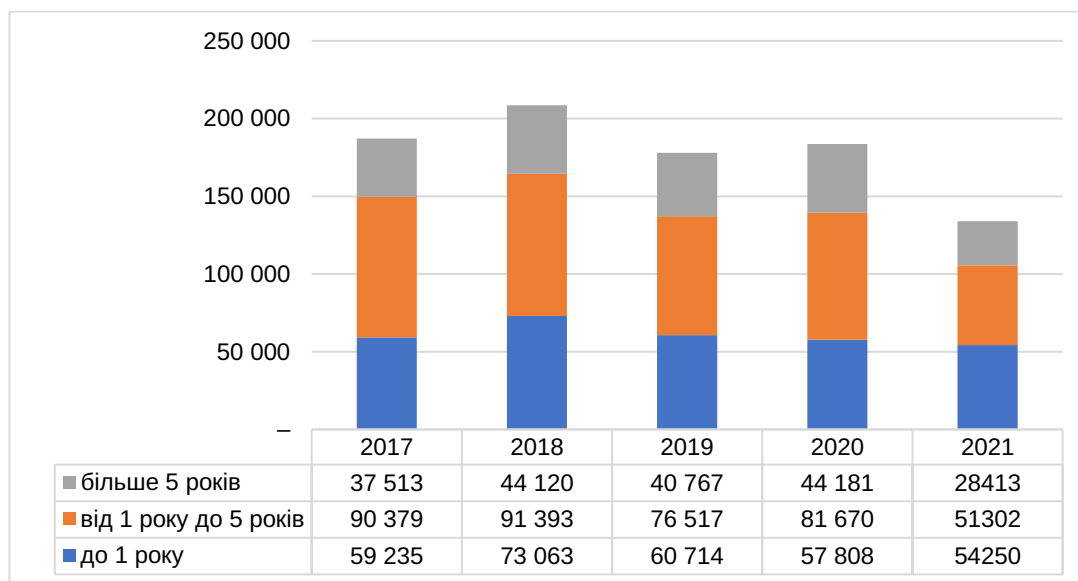
За даними рис. 2 можемо зробити висновок, що після досягнення максимального значення, за аналізований період, у 2018 році, їх обсяг поступово скорочується і досяг мінімуму у 2021 році. Зниження обсягів кредитування промислових підприємств також пов'язано зі зростанням ризиків зовнішнього середовища. Щодо структури кредитів за терміном погашення, то найвищими темпами скорочуються довгострокові кредити терміном на понад 5 років. Середньострокове кредитування також скоротилось на третину. Обсяг короткострокового кредитування у іноземній валюті також має тенденцію до скорочення, але відносно низькими темпами.

Основний обсяг кредитів у іноземній валюті зосереджено у галузях переробної промисловості, зокрема, з них половина – у харчовій промисловості. Щодо довгострокових кредитів у іноземній валюті, то вони зосереджені на підприємствах, які займаються постачанням електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, а також підприємствах металургійної галузі. Кредити у доларах США зосереджені у переробній промисловості, а кредитування у євро переважає для підприємств, які займаються постачанням електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря. В інших валютах кредитування практичне відсутнє.

Рис. 1. Динаміка залишків грошових коштів у іноземній валюті промислових підприємств на кінець 2017–2021 років, млн. грн.

Джерело: побудовано автором на основі [17]

Рис. 2. Динаміка кредитів у іноземній валюті промисловим підприємствам у розрізі строків погашення у 2017–2021 роках, млн. грн.

Джерело: побудовано автором на основі [17]

Щодо банківського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств, то АТ «ПУМБ» надає повний спектр послуг – міжнародні розрахунки, документарні операції, зберігання коштів у іноземній валюті та кредитування експортних та імпорتنих операцій. У табл. 1 наведено динаміку загального обсягу кредитування АТ «ПУМБ» промислових підприємств у іноземній валюті у розрізі галузей промисловості.

За даними табл. 1 можемо зробити висновок, що найбільший абсолютний приріст кредитування промислових підприємств АТ «ПУМБ» у іноземній валюті спостерігається у таких галузях як харчова та машинобудівна, а найбільше скорочення у виробництві інших транспортних засобів. У відносному вираженні найбільший приріст характерний для виробництва іншої неметалевої мінеральної продукції. Останні 2 роки АТ «ПУМБ» припинив кредитування у іноземній валюті виробництво шкіри, деревини та мебл якість кредитного портфелю промислових підприємств АТ «ПУМБ» у іноземній валюті погіршується. Найбільш проблемним є кредитування у таких галузях як виробництво харчових продуктів, виробництво електричного устаткування, виробництво машин і устаткування, а також постачання електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря.

В контексті необхідності подальшої післявоєнної побудови вважаємо, що в банківському обслуговуванні зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств АТ «ПУМБ» необхідно сконцентруватись на такому стратегічному напрямі як доступ промислових підприємств до капіталу, зокрема іноземного, для інвестування у відновлення та розвиток виробництва (рис. 3).

Важливим чинником розвитку повоєнного розвитку промислових підприємств є кредити, і в першу чергу це стосується зовнішніх кредитів міжнародних фінансових організацій. Надані міжнародними фінансовими організаціями позики спрямовуються як на фінансування нових підприємств, так і на розвиток діючих проектів в країнах, що розвиваються. Міжнародні фінансові організації також надають позики банкам-посередникам, лізинговим компаніям та іншим фінансовим установам за рахунок кредитних ліній, які використовуються для подальшого кредитування. Кредитні лінії нерідко носять цільовий характер і призначені для малих і середніх підприємств або для конкретних галузей. Основними міжнародними фінансовими організаціями, що здійснюють підтримку розвитку промислових підприємств в Україні є Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк, Чорноморський банк торгівлі та розвитку.

Банки України в сучасних умовах нечасто використовують такий інструмент залучення ресурсів, як синдикуване кредитування, попри ряд очевидних переваг. Саме комерційні банки могли б перерозподіляти отримані ресурси у вигляді синдикуваних кредитів серед промислових підприємств, тим самим сприяючи їх розвитку. Отримані синдикувані кредити найбільший вплив справляють на показники рентабельності та прибутковості комерційних банків та є одним з факторів нарощення їх активів та кредитного портфеля.

Міжнародний фінансовий лізинг – це відносно новий вид фінансування, що дає змогу підприємствам здійснювати реорганізацію виробництва, оновлення матеріально-технічної бази не

Таблиця 1

Динаміка кредитування АТ «ПУМБ» промислових підприємств у іноземній валюті у розрізі галузей промисловості у 2019–2021 роках, тис. грн.

Галузь промисловості	2019	2020	2021	Відхилення 2021 до 2019 р., тис. грн.	Відхилення 2021 р. до 2019 р., %
Добування металевих руд	0,00	0,00	27 295,91	27 295,91	100,00
Виробництво харчових продуктів	581 088,49	533 772,70	850 528,62	269 440,14	46,37
Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	1 534,80	0,00	0,00	-1 534,80	-100,00
Оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів; виготовлення виробів із соломки та рослинних матеріалів для плетіння	4 967,55	0,00	0,00	-4 967,55	-100,00
Виробництво паперу та паперових виробів	291 673,51	325 521,22	260 545,52	-31 127,99	-10,67
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	8 531,17	15 314,49	18 846,67	10 315,51	120,92
Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	144 161,51	134 204,49	124 755,68	-19 405,83	-13,46
Виробництво гумових і пластмасових виробів	2 931,06	3 413,99	0,00	-2 931,06	-100,00
Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	524,68	0,00	62 382,27	61 857,59	11 789,55
Металургійне виробництво	0,00	263 782,56	5 583,69	5 583,69	100,00
Виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	123 943,46	74 646,37	91 944,94	-31 998,52	-25,82
Виробництво електричного устаткування	349 425,25	403 514,78	390 342,26	40 917,00	11,71
Виробництво машин і устаткування, н.в.і.у.	1 389 296,07	1 621 386,48	1 565 414,92	176 118,84	12,68
Виробництво інших транспортних засобів	372 418,75	358 627,68	109 195,24	-263 223,51	-70,68
Виробництво меблів	2 808,98	0,00	0,00	-2 808,98	-100,00
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	1 475 646,50	1 582 406,67	1 394 193,53	-81 452,97	-5,52

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності АТ «ПУМБ» [18]

витрачаючи значних грошових ресурсів з оборотних коштів. Активне застосування цього фінансового інструменту дає змогу вирішити найважливіші економічні проблеми, що пов'язані з модернізацією основних виробничих фондів, стабільним розвитком галузей і регіонів, розширенням внутрішнього виробничого ринку та збільшенням збуту.

Співпраця АТ «ПУМБ» з Експортно-кредитним агентством дозволить значно розширити перелік засобів підтримки експортерів та стимулювати збільшення експорту товарів та послуг українського походження на зарубіжні ринки. Зокрема, для АТ «ПУМБ» представляє інтерес страхування передекспортного фінансування.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, можемо зробити висновок, промислові

підприємства намагаються зберегти залишки грошових коштів у іноземній валюті у найбільш ліквідній формі, тому вони залишаються або на поточних рахунках або конвертуються у короткострокові депозити терміном до 1 року. Кредитування у іноземній валюті має тенденцію до скорочення і носить, переважно, короткостроковий характер.

Наразі обслуговування зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств не є пріоритетним напрямом діяльності, оскільки АТ «ПУМБ» переорієнтовується на роздрібний сегмент та кредитування агровиробників, але в умовах післявоєнної відбудови вважаємо, що кредитування промислових підприємств, зокрема у консорціумі з іноземними банками та міжнародними фінансовими організаціями має стати одним зі стратегічних пріоритетів.

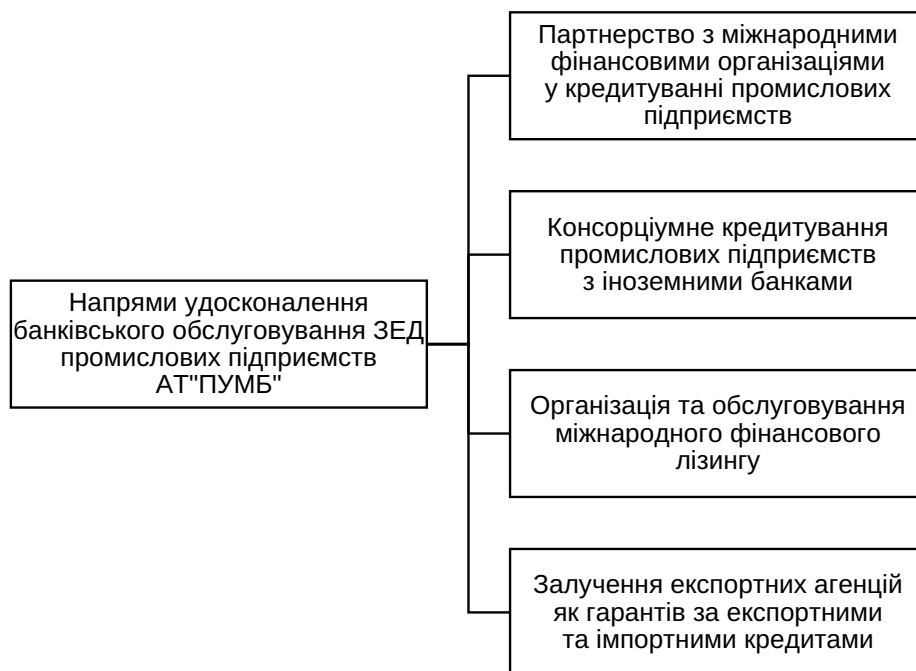

Рис. 3. Напрями удосконалення банківського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств в Україні АТ «ПУМБ»

Джерело: розроблено автором

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Акименко О. Ю. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності промислового виробництва: теорія, методологія, практика : монографія . Чернівці, 2021. 398 с.
2. Бабій І. В. Визначення структури управління ЗЕД на підприємствах машинобудування в аспекті стратегічного підходу. *Науковий огляд*. 2018. № 1. С. 1–16.
3. Білоусов О. М. Зовнішньоекономічні аспекти розвитку промисловості України. *Бізнес-навігатор*. 2019. Вип. 6. С. 143–147.
4. Дручек К. С. Оцінка ризиків зовнішньоекономічної діяльності промислового підприємства у державному управлінні. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління*. 2017. Вип. 2. С. 106–115.
5. Кудря Я. В. Оцінка зовнішньоекономічної активності промисловості. *Економіка та право*. 2016. № 3. С. 68–76.
6. Легостаєва О. О., Кондратенко Н. Д. Тенденції розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств України. *Науковий погляд: економіка і управління*. 2020. № 2. С. 28–32.
7. Тарасюк Г. М., Горшкова Л. О. Підходи до вирішення проблем зовнішньоекономічної діяльності підприємств України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 21. С. 412–415.
8. Заплітна Т. В. Стратегії та особливості діяльності міжнародних кредитно-фінансових організацій в Україні. *Економіка та управління на транспорті*. 2018. Вип. 6. С. 132–137.
9. Корніяка О. В. Роль економічної співпраці з міжнародними фінансово-кредитними організаціями

в контексті включення України до світової господарської системи. *Історія народного господарства та економічної думки України*. 2019. Вип. 52. С. 295–308.

10. Островська Н. С. Особливості кредитної та інвестиційної політики міжнародних фінансових організацій. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2021. № 1. С. 8–15.

11. Пантелєєва К. О. Теоретичні засади інвестиційного кредитування за участі міжнародних фінансових організацій. *Фінансовий простір*. 2018. № 1. С. 100–107.

12. Решетнікова О. С. Кредити міжнародних фінансових організацій як одне з джерел фінансування енергоефективних інвестиційних проектів у сфері централізованого тепlopостачання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип. 13(2). С. 99–104.

13. Кузнєцова Н. В. Ринок міжнародних синдикованих кредитів в Україні: аналіз структури та динаміки розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 19(2). С. 57–61.

14. Омельченко Л. С. Синдиковане кредитування як інноваційний фінансовий інструмент для комерційних банків України. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2018. Вип. 17. С. 249–255.

15. Мартиненко К. Р. Використання міжнародного лізингу українськими машинобудівними підприємствами. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія : Економічні науки*. 2018. № 1. С. 27–34.

16. Хачатрян В. В. Сучасний стан та тенденції розвитку міжнародного ринку лізингових послуг. *Економічний вісник. Серія : Фінанси, облік, оподаткування*. 2021. Вип. 8. С. 114–125.

17. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 30.11.2022).

18. Офіційний сайт АТ «ПУМБ». URL: <https://www.pumb.ua/> (дата звернення: 30.11.2022)

REFERENCES:

1. Akymenko O. Yu. (2021) Rehulyuvannya zovnishn'oekonomichnoyi diyal'nosti promyslovoho vyrobnytstva: teoriya, metodolohiya, praktyka [Regulation of foreign economic activity of industrial production: theory, methodology, practice]. Chernihiv, 398 p. (in Ukrainian)

2. Babiy I. V. (2018) Vyznachennya struktury upravlinnya ZED na pidpryyemstvakh mashynobuduvannya v aspekti stratehichnoho pidkhodu [Determining the structure of the management of environmental protection at machine-building enterprises in the aspect of a strategic approach.]. *Naukovyy ohlyad*, vol. 1, pp. 1–16. (in Ukrainian)

3. Bilousov O. M. (2019) Zovnishn'oekonomichni aspekty rozvytku promyslovosti Ukrayiny [External economic aspects of the development of the industry of Ukraine]. *Biznes-navihator*, vol. 6, pp. 143–147. (in Ukrainian)

4. Druchek K. S. (2017) Otsinka ryzykiv zovnishn'oekonomichnoyi diyal'nosti promyslovoho pidpryyemstva u derzhavnomu upravlinni [Risk assessment of foreign economic activity of an industrial enterprise in the state administration]. *Visnyk Natsional'noho universytetu tsyvil'noho zakhystu Ukrayiny. Seriya : Derzhavne upravlinnya*, vol. 2, pp. 106–115. (in Ukrainian)

5. Kudrya Ya. V. (2016) Otsinka zovnishn'oekonomichnoyi aktyvnosti promyslovosti [Estimation of foreign economic activity of industry]. *Ekonomika ta pravo*, vol. 3, pp. 68–76. (in Ukrainian)

6. Lyehostayeva O. O., Kondratenko N. D. (2020) Tendentsiyi rozvytku zovnishn'oekonomichnoyi diyal'nosti pidpryyemstv Ukrayiny [Trends in the development of foreign economic activity of Ukrainian enterprises]. *Naukovyy pohlyad: ekonomika i upravlinnya*, vol. 2, pp. 28–32. (in Ukrainian)

7. Tarasyuk H. M., Horshkova L. O. (2018) Pidkhody do vyrishennya problem zovnishn'oekonomichnoyi diyal'nosti pidpryyemstv Ukrayiny [Approaches to solving the problems of foreign economic activity of Ukrainian enterprises]. *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*, vol. 21, pp. 412–415. (in Ukrainian)

8. Zaplitna T. V. (2018) Stratehiyi ta osoblyvosti diyal'nosti mizhnarodnykh kredytno-finansovykh orhanizatsiy v Ukrayini [Strategies and peculiarities of activity of international credit and financial organizations in Ukraine]. *Ekonomika ta upravlinnya na transporti*, vol. 6, pp. 132–137. (in Ukrainian)

9. Korniyaka O. V. (2019) Rol' ekonomichnoyi spivpratsi z mizhnarodnyimi finansovo-kredytnymi orhanizatsiyamy v konteksti vplyuchennya Ukrayiny do svitovoyi hospodars'koyi systemy [The role of economic

cooperation with international financial and credit organizations in the context of Ukraine's inclusion in the world economic system]. *Istoriya narodnoho hospodarstva ta ekonomichnoyi dumky Ukrayiny*, vol. 52, pp. 295–308. (in Ukrainian)

10. Ostrovs'ka N. S. (2021) Osoblyvosti kredytnoyi ta investytsiynoyi polityky mizhnarodnykh finansovykh orhanizatsiy [Peculiarities of credit and investment policy of international financial organizations]. *Problemy suchasnykh transformatsiy. Seriya: ekonomika ta upravlinnya*, vol. 1, pp. 8–15. (in Ukrainian)

11. Pantelyeyeva K. O. (2018) Teoretychni zasady investytsiynoho kredytuvannya za uchasti mizhnarodnykh finansovykh orhanizatsiy [Theoretical principles of investment lending with the participation of international financial organizations]. *Finansovyy prostir*, vol. 1, pp. 100–107. (in Ukrainian)

12. Reshetnikova O. S. (2017) Kredyty mizhnarodnykh finansovykh orhanizatsiy yak odne z dzherel finansuvannya enerhoefektyvnykh investytsiynykh proektiv u sferi tsentralizovanoho teplopostachannya [Loans from international financial organizations as one of the sources of financing energy-efficient investment projects in the field of centralized heat supply]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Seriya : Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, vol. 13(2), pp. 99–104. (in Ukrainian)

13. Kuznyetsova N. V. (2018) Rynok mizhnarodnykh syndykovanykh kredytiv v Ukrayini: analiz struktury ta dynamiky rozvytku [Market of international syndicated loans in Ukraine: analysis of the structure and dynamics of development]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Seriya : Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, vol. 19(2), pp. 57–61. (in Ukrainian)

14. Omel'chenko L. S. (2018) Syndykowane kredytuvannya yak innovatsiynyy finansovyy instrument dlya komertsiynykh bankiv Ukrayiny [Syndicated lending as an innovative financial instrument for commercial banks of Ukraine]. *Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektual'noyi vlasnosti*, vol. 17, pp. 249–255. (in Ukrainian)

15. Martynenko K. R. (2018) Vykorystannya mizhnarodnoho lizynhu ukrayins'kymy mashynobudivnyimi pidpryyemstvamy [Use of international leasing by Ukrainian machine-building enterprises]. *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho universytetu tekhnolohiy ta dyzaynu. Seriya : Ekonomichni nauky*, vol. 1, pp. 27–34. (in Ukrainian)

16. Khachatryan V. V. (2021) Suchasnyy stan ta tendentsiyi rozvytku mizhnarodnoho rynku lizynhovyykh posluh [Current state and development trends of the international market of leasing services.]. *Ekonomichnyy visnyk. Seriya : Finansy, oblik, opodatкування*, vol. 8, pp. 114–125. (in Ukrainian)

17. Ofitsiynyy sayt Natsional'noho banku Ukrayiny [Official website of the National Bank of Ukraine]. Available at: <https://bank.gov.ua/> (accessed November 30, 2022).

18. Ofitsiynyy sayt AT «ПУМБ» [Official website of JSC "PUMB"]. Available at: <https://www.pumb.ua/> (accessed November 30, 2022).